

Ο ΠΑΡΟΙΚΟΣ ΜΟΥ

·Αδελφὲ παῦλε,

ΧΑΤΙ ἔπαθα, κάτι συνετρίβη, κάτι ἡλλοιώθη μέσα μου· δὲν εἶμαι καλά. Δὲν εἶμαι ό πρῶτος ἄνθρωπος. Ἐνθυμεῖσαι τί σου ἔγραφα κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ πολέμου; « Θὰ καταταχθῶ ἐθελοντής. » Άλλὰ θὰ ὡφελήσω ἢ θὰ βλάψω; Λέγουν ὅτι ἔνας δειλὸς ἥμπορεῖ νὰ καταστρέψῃ ὀλόκληρον στράτευμα. Εἶμαι δειλὸς ἐγώ; Δὲν γνωρίζω, ἀλλὰ πολὺ τὸ φοβοῦμαι. Εἶμαι τόσον νευροπαθής. « Επειτα κατὰ τὰ παιδικά μου χρόνια ἐφοβούμουν τόσον τὰ φαντάσματα καὶ εἰς τὸ σπίτι τὸ εἴχαν πάρει στὸ παιγνίδι καὶ μ' ἐφοβέριζαν, καὶ διηγοῦντο ἐπὶ παρουσίᾳ μου τρομακτικὰς ιστορίας, τὰς ὅποιας ἄλλως ἤκουα μὲ τόσην ἡδονὴν ὅσην καὶ φρίκην. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι ἀναχωρῶ εἰς τὸν πόλεμον χωρὶς νὰ ἔχω πεποιθησιν εἰς τὸ θάρρος μου. » Άλλὰ δὲν νομίζεις ὅτι ἡ γειναιότης τῆς ψυχῆς ἥμπορεῖ νὰ κατακινήσῃ τὴν ἀναγρίαν τῶν νεύρων; Ποιὸς ἡτον ἔκεινος ὁ στρατηγὸς τοῦ Ναπολέοντος ποῦ ἔτρεμε; . . . Αὐτὸν ἐνθυμοῦμαι καὶ ἐλπίζω ὅτι ὁ πατριωτισμὸς καὶ ἡ φιλοτιμία μου θὰ ἐπικρατήσουν».

« Αῖ! λοιπὸν δὲν ἐδειλίασα εἰς τὸν πόλεμον. Δὲν θέλω νὰ σου εἰπω ὅτι εἶμαι ἥρως, ἀλλ' ὑπερέβην τὰς προσδοκίας μου. Καὶ ἀν ἔκτοτε ἐφοβήθηκα, εἰς τὴν ἀρχὴν πρὸ πάντων, ὁ φόβος μου δὲν ἦτο ἀπειρότερος, δὲν μ' ἔκυριευσεν εἰς βαθὺὸν ὥστε νὰ λησμονήσω τὸ καθῆκον μου, δπως συνέβη εἰς ἄλλους τοὺς ὅποιους πρὸ τοῦ πολέμου ἐφανταζόμην ἀτρομήτους.

« Καὶ ὅμως τώρα, ἐντὸς τῶν Ἀθηνῶν, φοβοῦμαι, καὶ τὸν φέρον μου δὲν δύναμαι κατ' οὐδένα τρόπον νὰ καταστείλω. Τί φοβοῦμαι; Ξέρω κ' ἐγώ; φοβοῦμαι κάτι τι ἀόριστον, κάτι τι μέγα, ἄγνωστον καὶ ἀκαταγώνιστον. » Ισως τὸν θάνατον . . . Ξέρω κ' ἐγώ; Φοβοῦμαι τὰ πάντα τὴν μοναξίαν, τὸ σκότος τῆς νυκτός, τὸ σκότος τῆς ψυχῆς πρὸ πάντων.

« Μοῦ φαίνεται ως νὰ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ σῶμά μου ἡ παιδική μου ψυχή. Καὶ τοῦτο ἵσως χρονολογεῖται ἀπὸ μίαν νύκτα, μετὰ τὴν

ύποχώρησιν, εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Φαρσάλων. Ἐνθυμεῖσαι τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης εἰς τὸ χωριό; Μίαν ἐσπέραν, ἐνῷ ἐπερνοῦσα ἀπ' ἔξω μὲ ἄλλα παιδιά, ἐτόλμησα νὰ παρατηρήσω διὰ τοῦ ἡμιανοίκου παραθύρου. Μία κανδήλα ἐτρεμόσθυνε καὶ μακραὶ σκιαὶ ἔχόρευον ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Μοῦ ἐφάνη δὲ ὅτι εἶδα τὸ νεκροχράββατον εἰς τὸ μέσον τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐνῷ ἔντρομος ἀπεσυρόμην ἥκουσα στεναγμόν, ὁ ὅποιος ἐπὶ πολὺ ἀντήχει εἰς τὰ ὠτά μου ἐνῷ ἐτρεχον. Εἰς τὰ Φάρσαλα λοιπὸν μίαν νύκτα, ἐνῷ ἥγρυπνουν, μοῦ ἐφάνη ὅτι ἥκουσα πλανωμένην εἰς τὸ ἄπειρον ἔρε-
βος τῆς νυκτὸς τὴν οἰμωγὴν ἐκείνην καὶ τὸ αἷμά μου ἐπάγωσεν.

Εἰς τὴν Λαμίαν ἤσθένησα ἀπὸ πυρετούς. Νὰ ὑποθέσω ὅτι αἱ συγκινήσεις τοῦ πολέμου ἐκλόνισαν τὰ νεῦρά μου καὶ ὅτι οἱ πυ-
ρετοὶ ἐκεῖνοι μὲ ἀπετελείωσαν; Περὶ τούτου εἴμαι βέβχιος, ὅτι εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπανῆλθα ἄλλος ἀνθρωπος. Διατί ἔκτοτε ὀσάκις πη-
γαίνω νὰ κοιμηθῶ μοῦ ἔρχεται μία φρικτὴ ἀνάμνησις τῆς παιδι-
κῆς μου ἡλικίας, ἡ ὅποια πολλάκις μοῦ ἀφαιρεῖ τὸν ὑπνὸν μέχρι πρωΐας; Εἶδα ν' ἀνοίξῃ ἀθορύβως ἡ θύρα τοῦ κοιτῶνος καὶ πα-
ρουσιάσθη γέρων ὑψηλός, μὲ λευκὰ γένεια μακρά, μὲ ποδῆρες λευ-
κὸν ἔνδυμα. Καὶ ἥρχετο πρὸς τὴν κλίνην μου σιγὰ-σιγὰ ὡς νὰ ὠλίσθαινεν εἰς τὸ πάτωμα. Ἡ καρδία μου ἔκτύπα τόσον δυνατὰ,
ὡστε μ' ἔπνιγεν. "Ηθελα νὰ φωνάξω καὶ φωνή δὲν ἔξήρχετο ἀπὸ τὸ στῆθός μου· ἥθελα νὰ κινηθῶ καὶ τὰ μέλη μου εἴχαν παραλύ-
σει... Ἄλλ' ὅταν ἔφθασε καὶ ἔζέτεινε πρὸς ἐμὲ σκελετώδη βρα-
χίονα, κατέβαλα ὑπεράνθρωπον προσπάθειαν καὶ μία ἀναρθρος
κραυγὴ ἔφυγεν ἀπὸ τὸ στῆθός μου. Τότε ὁ γέρων ἔφυγε καὶ ἔξ-
ηφανίσθη ὡς ὄνείρου σκιά. Ἐπὶ πολὺ ἔκτοτε τὴν νύκτα πρὶν νὰ κοιμηθῶ δὲν ἐτόλμων ν' ἀνοίξω τὰ μάτια ἐπὶ τῆς κλίνης μου ἐκ φόβου μήπως ἴδω τὸν γέροντα ἐκεῖνον. Καὶ τώρα ἴδοὺ ὅτι ἀνεφάνη πάλιν εἰς τὴν φαντασίαν μου καὶ φοβοῦμαι, ὡς ἐφοβούμην τότε.
περισσότερον ἵσως.

Τρέμω τὴν μόνωσιν καὶ εἴμαι μόνος εἰς τὸν κόσμον. Πόσον σὲ ζηλεύω ποῦ ἔχεις σύζυγον καὶ τέκνα».

Αθῆνα.

Κωδεῖς Σιγούρος.

"Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη δὲν ἐστάλη, ἀλλ' ἔμεινε σφραγισμένη ἐπὶ τοῦ γραφείου τοῦ Σιγούρου, μετὰ μιᾶς ἄλλης πρὸς τὸν κύτον ἀπ-
ευθυνομένης καὶ περιεχούσης βραχείας καὶ ἀσυνδέτους σημειώσεις,
ώς ἐντυπώσεις ἡμερολογίου:

—«Τί φρικτὴ ἡμικρανία!... Ἐνόμισα ὅτι θὰ τρελαθῶ... Ἐφώ-
ναζα ἄρα γε; Δὲν μοῦ εἶπε τίποτε ἡ νοικοκυρά, οὔτε ὁ πάροικος.
Ἄλλ' ἀδύνατον νὰ μὴ ἔκραγασα μ' ἐκεῖνο τὸ θέαμα τὸ φοβερό,

ὅταν ἔξυπνησα καὶ εἰδα παντοῦ φωτιά... "Ετρεξα ἔξω μισοενδυμένος καὶ ποῦ ἐπῆγα δὲν γνωρίζω".

— «Διατί ἀποκαλοῦμεν δίκαιον τὸν Θεόν, ὅστις ἔκαμε πλουσίους καὶ πτωχούς, μεγαλοφυεῖς καὶ ἡλιθίους, εὐειδεῖς καὶ ἀσχήμους, ύγιεῖς καὶ χαρεκτικούς; Δὲν εἶναι τάχα δίκαιοτερος ὁ Δαίμων, ὅστις εἶναι μόνον κακός; Διατί ὁ Κ. ἔνα ζῶον, (τί λέγω; τὸ ζῶον χρησιμεύει, νὰ κληρονομήσῃ ἀπὸ τὸν πατέρα του ἑκατομμύρια καὶ ἔγω νὰ κληρονομήσω ἀπὸ τὸν δίκον μου μόνον μίαν φρικτὴν ἡμικρανίαν;»

— «Ἐπανάστασις κατὰ τῆς κοινωνίας. Καὶ ποῖος θὰ ἐπαναστατήσῃ κατὰ τοῦ Θεοῦ; Ἐάν φθάσῃ μέχρι σοῦ, ἀγνωστε καὶ μεγάλε ἔγκληματά, ἡ θλίψις τῆς ψυχῆς μου ἡ ἀπειρος, ἡ ἀνέφραστος, θὰ περάσῃς κακὴν ἡμέραν... Εἶναι ἄρα γε ἀληθής ἡ θεωρία τῆς κληρονομικότητος; Ὡ Χριστέ μου! — Δὲν πιστεύω εἰς τὴν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ, διότι ἔὰν αὐτὸς ἦτο ὁ Θεός, ὁ κόσμος θὰ ἦτο καλλίτερος.»

— «Ιατροί, ἔὰν ἔχετε συνείδησιν, διατί δὲν κηρύττετε εἰς τὸν κόσμον ὅτι πρέπει νὰ προφυλάσσεται ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην σας; Ποῖος κακὸς δαίμων ἐδημιούργησε τὰς ἔκιδνας καὶ σᾶς; Ὑπάρχει σύγκρισις μεταξὺ τῶν ψευδοθεραπειῶν σας καὶ τοῦ μαρτυρίου τὸ δόπιον δίδουν εἰς τὴν ψυχὴν αἱ διαγνώσεις σας;»

— «Ἐάν δὲν ὑπῆρχεν ἡ δυστυχία, ἡ εὔτυχία δὲν θὰ ἦτο αἰσθητή καὶ ἐπομένως δὲν θὰ εἴχεν αξίαν. Δηλαδὴ ἔγεννήθην ἔγω δυστυχής καὶ εἴμαι ισοβίως ιδυστυχής διὰ νὰ αἰσθάνεται καλλιτερα τὴν εὔτυχίαν του ὁ προνομιοῦχος. Καὶ κύτο λέγεται δίκαιοσύνη τῆς Προνοίας!»

— «Ὑπάρχει ἄρα γε ἄνθρωπος δυστυχέστερος ἀπὸ ἐμέ; Ἐγώ τρεῖς νύκτας νὰ κοιμηθῶ καὶ πυρετὸς μὲ κατατήκει. Ή κεφαλή μου βομβεῖ εἰς βαθὺτον τοιοῦτον, ὥστε ἀδύνατῶ νὰ σκεφθῶ. Ὡ! ἔὰν ἔλθῃ πάλιν ὁ φρικτὸς ἔκεινος πονοκέφαλος. Ἀδύνατον ν' ἀνθέξῃ τὸ λογικόν μου». . .

Εἶμεθα πάροικοι ἀπὸ ἑνὸς ἔτους. Ἀλλὰ δὲν εἴχομεν ἀνταλλάξεις ποτὲ λέξιν ἀλλην πλὴν τοῦ ἀπλοῦ καλημέρα. Ἐγνώριζα μόνον ὅτι ἦτο δικηγόρος, ἀλλὰ δικηγόρος χωρὶς πολλὰς ἐργασίας. Καλὸς παιδί, ως ἤκουσα παρὰ τῶν γνωρίμων του, ἀλλ' οὐλίγον ἴδιότροπος, ἀνωμάλου διαθέσεως, ὅτε μὲν μέχρις ὑπερβολῆς εὔθυμος, ὅτε δὲ μέχρι μισανθρωπίας μελαγχολικός. Πρὸς ἐμὲ δὲν ἔδειξε ποτὲ ἐπιθυμίαν νὰ σχετισθῶμεν. Ἐγὼ δ' ἐκλαμβάνων τὸν τρόπον του ως ἀντιπάθειαν, ἤρχισα νὰ αἰσθάνωμαι σχεδὸν μῆσος ἐναντίον του.

'Αλλ' ὅταν ἐπανῆλθεν ἀπὸ τὸν πόλεμον καὶ ἤκουσα νὰ ὄμιλοῦν περὶ τοῦ θάρρους του εὐφήμως οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ συστρατιῶται του, ἡ ἔχθρα μου μετεβλήθη εἰς θαυμασμὸν καὶ συμπάθειαν. 'Απροσδοκήτως δὲ καὶ αὐτός, καίτοι τώρα ἐφαίνετο πολὺ μελαγχολικώτερος, ἥρχισε γὰρ δεικνύῃ ἐπιθυμίαν νὰ γνωρισθῶμεν καλλίτερα.

— Εἰσθε γιὰ τὸ σπίτι; μου εἶπεν ἐσπέραν τινὰ εἰς τὸ καφενεῖον. Πᾶμε μαζῆ.

Καθ' ὅδὸν ὡμίλησα περὶ τοῦ πολέμου, διὰ νὰ τοῦ δώσω ἀφορμὴν νὰ μου διηγηθῇ τὰς ἐντυπώσεις του, ἀλλ' ἡτο τόσον ἀφηρημένος, ωστε ἐπανειλημμένως διεκόπη εἰς τὸ μέσον ἐπεισοδίου τὸ ὄποιον ἥρχισε νὰ μου διηγῆται, καὶ ἡναγκαζόμην νὰ τοῦ ἐνθυμίζω τι ἔλεγε διὰ νὰ ἔξακολουθῇ. 'Ενόμιζες ὅτι αἴφνης ἀπεκοιμᾶτο.

— "Ελεγχα λοιπόν; ... ? Α! ναι, ναι... Δὲν ξέρω τι ἔχω πάθει... Εἶμαι φοβερὰ ἀφηρημένος.

Καὶ ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ σπίτι, μου εἶπεν ἔξαφνα :

— 'Αγριο σπίτι αὐτό. Δὲν σᾶς φαίνεται;

— Δηλαδή... τί ἄγριο;

— Νά, ξέρω κ' ἔγω;

Καὶ ἐνῷ ἐλάμβανε τὸ κλειδί του ἀπὸ τὸ ἀνώφλιον τῆς θύρας, μου εἶπε :

— 'Επῆρα μιὰ τρομάρα προχθές! Καθ' ἦν στιγμὴν ἔβαζα τὸ χέοι μου ἐδῶ, φρρρ! ἔνας φοβερὸς θόρυβος. 'Ητον ἔνα περιστέρι. 'Αλλ' ἔτσι ἔνας νευρικὸς ἄνθρωπος ήμπορεῖ νὰ πάθῃ.

Παρετήρησα ὅτι ἔκτοτε ἐφρόντιζεν ἔκαστην ἐσπέραν νὰ μεταβαίνωμεν ὁμοῦ εἰς τὸ σπίτι. 'Αλλὰ συγχρόνως ὅτι ἡ μελαγχολία καὶ ἡ ἀφηρημάδα του ηὔκανεν, ἔκτοτε δὲ εἶγα ἀπροσδοκήτους καὶ ἀδικαιολογήτους ἐχρήξεις γελώτων, ώς έαν ἐγέλα μὲ σκέψεις ἀσχέτους πρὸς τας ὄμιλιας μας. 'Αλλὰ δὲν παρέξενευόμην πολύ, διότι μου τὸν εἶχον ἥδη παραστήσει ώς ἴδιότροπον.

'Ενῷ μίαν νύκτα ἀνεβαίνομεν διὰ τῆς ὁδοῦ 'Αγχέσμου, ἥρχισε νὰ μᾶς υλακτῇ μὲ πολλὴν ἐπιμονὴν μικρὸς σκύλος μαῦρος εἰς τὴν ὁδὸν Πανεπιστημίου. Τὸν ἡπειρήσαμεν καὶ ἔψυγεν εἰς μίαν πάροδον. 'Αλλὰ μόλις ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ὁδὸν 'Ακαδημίας, ἐνεφανίσθη πάλιν καὶ μὲ περισσοτέραν μανίαν μᾶς ἐγκαύγιζε.

— Περίεργον! εἶπεν ὁ Σιγούρης σοβαρῶς. 'Εγώ δὲ ἥρχισα νὰ γελῶ.

— Νὰ δῆς, εἶπα ἀποδιώκων τὸν σκύλον, ὅτι θὰ παρουσιασθῇ καὶ εἰς τὴν ἄλλην γωνίαν, καὶ εἰς τὴν ἄλλην.

Πράγματι δὲ ὁ ἴδιος ἡ ἄλλος ὁμοίος σκύλος παρουσιάσθη ἐμπρός μας εἰς τὴν ὁδὸν Σόλωνος.

— Στοιχηματίζω, εἴπα γελῶν μὲ περισσοτέραν εὐθυμίαν, ὅτι εἶνε ὁ Π., ὁ ὄποιος ἀπέθανε πρὸ δὲ λίγων ἡμερῶν. Τοῦ χρωστοῦσα 100 δραχ. καὶ δὲν εἶνε παράδοξον νὰ μετεμψυχώθη ἐπίτηδες ἀπὸ τὴν πολλὴν του φιλαργυρίαν διὰ νὰ μ' ἔκδικηθῇ.

— Μή γελᾶς, μοῦ εἴπεν ὁ Κωστῆς μὲ φωνὴν τεταραγμένην, εἶνε φρικτὰ πράγματα αὐτὰ ποῦ λές.

— "Εχει γοῦστο νὰ φοβᾶσαι τοὺς βρυκόλακας ἐσὺ ἄνθρωπος ποῦ πολέμησες.

— Βεβαίως πιστεύω... τούλαχιστον τὰ φαντάσματα ποῦ γεννῶνται μέσα εἰς τὴν κεφαλήν μας.

"Η νύκτα ἦτο συννεφώδης, σκοτεινὴ καὶ ύγρα, εἰς τὴν πίεσιν δὲ τῆς ἀτμοσφαίρας ἐνόμιζες ὅτι προστείθετο ὁ ἐπικείμενος Λυκανητὸς μὲ δόλον τὸν μαῦρον ὅγκον του. Ο πένθιμος δὲ τόνος τῆς φωνῆς τοῦ παροίκου μου ἥρχισε νὰ μοῦ μεταδίδῃ τὴν μελαγχολίαν του. Καὶ ἥσθανόμην φρικιάσεις ἐπὶ τῇ ἴδεᾳ ὅτι θὰ ἐνεφανίζετο καὶ εἰς τὴν ἄλλην πάροδον ὁ σκύλος. Αλλὰ δὲν ἀνεφάνη, ἥμετς δὲ ἀνεβαίνομεν σιωπῶντες.

— Εἶσαι ἐντελῶς ύγιής; μοῦ εἴπεν ὁ Κωστῆς, ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ὁδὸν Τσακάλωφ.

— 'Εντελῶς. Δηλαδὴ παθαίνω τίποτε μικροαδιαθεσίαις...

— Εἶσαι εύτυχής. 'Εγὼ παθαίνω μίαν φρικτὴν ἡμικρανίαν, τὴν ὅποιαν είχε καὶ ὁ πατέρας μου, ἀλλ' εἰς μικρότερον βαθμόν. Φοβοῦμαι δὲ ὅτι θὰ μὲ πιάσῃ ἀπόψε. Μὲ παλαβώνει καὶ συγχρόνως αἰσθάνομαι τάσιν πρὸς ἔμετον.

— Καὶ δὲν ἥρωτησες κανένα γιατρόν;

— Μή μοῦ τοὺς ἀναφέρης! ἀνεφώνησε μὲ αἰφνιδίαν ἔξαφιν. Καὶ ἐπανέλαβε πλέον ἡ πεντάκις τὴν φράσιν: — Εἶνε ἀγύρται, δήμιοι!

Δὲν εἴπε δὲ πλέον λέξιν, ἔως οὐ εἰς τὸ σπίτι ἐχωρίσθημεν. Κατόπιν εἰς τὸν ὕπνον μου μοῦ ἐφάνη ὅτι ἤκουσα κραυγάς, ἀλλ' ὅταν τὸ πρωῒ τὸν ἥρωτησα πῶς ἐπέρασε, μοῦ εἴπεν ἀπλῶς ὅτι ὑπέφερε πολὺ ἀπὸ τὴν ἡμικρανίαν καὶ ἔσπευσε ν' ἀλλάξῃ δμιλίαν. "Αλλοτε ἀντὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κατοικίαν του, ἥλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Καὶ ἐπὶ πολὺ παρέμεινεν, ἥτο δὲ δμιλητηκώτατος καὶ ὅταν ἥγερθη διὰ νὰ περάσῃ εἰς τὸ δωμάτιόν του, εἴπε:

— Ήῶς ἥθελα νὰ κάνω τὴν νύκτα 'μέρα, νὰ ἔχω συντροφιά, νὰ μὴ κοιμούμααι. Τὴν νύκτα ὅταν ἀπομονωθῶ εἰς τὸ δωμάτιόν μου, νομίζω ὅτι είμαι μόνος εἰς τὸν κόσμον, ὅτι γύρω μου ἀπλούται ἐρημία καὶ θάνατος.

— Μοῦ ἐνθυμίζεις, τοῦ εἴπα μεῖδιῶν, ἔνα βχσιλέα τῆς Αἰγύπτου, εἰς τὸν ὄποιον, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, εἴπε τὸ μαντεῖον ὅτι θὰ ἔζη μόνον είκοσι χρόνια. Καὶ αὐτὸς διὰ νὰ κερδίσῃ καιρὸν ἥρ-

χισε νὰ ζενυχτᾶ μὲ κώμους καὶ γλέντια καὶ νὰ κοιμᾶται ὀλίγας ὥρας. 'Αλλ' ἀκριβῶς αὐτὸς ὁ βίος συνέταμε τὴν ζωήν του καὶ ἔζησε μόνον δέκα χρόνια, δηλαδὴ εἴκοσι κατὰ τὸν λογαριασμόν του. Καὶ οὕτω ἐπληρώθη ὁ χρησμός, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ ἐπιθυμία του.

'Εγὼ ἐγέλων ἀλλ' ὁ πάροικος μὲ ἥκουσε μετὰ πολλῆς σοβάροτητος. "Οταν δ' ἔξηλθεν εἰς τὸν διάδρομον εἶπε:

— "Ολα εἶνε ἄγρια εἰς αὐτὸ τὸ σπίτι. Αὐτὸ τὸ σκοτεινὸ χαγιάτι εἶνε φρίκη. "Οταν ἔρχωμαι μόνος, δὲν τολμῶ νὰ παρατηρήσω εἰς τὸ βάθος. Νομίζω ὅτι θὰ 'δῶ κανένα φάντασμα μὲ ἀσπρὸ σάβανο.

Προσεπάθησα νὰ γελάσω πάλιν, ἀλλ' ὅμολογῶ ὅτι οἱ λόγοι του μοῦ μετέδιδον ἀκαταγώνιστον αἰσθημα δέους μυστηριώδους.

— 'Εγὼ, εἶπα, τὸ μόνον ἄγριον ποῦ βλέπω εἰς αὐτὸ τὸ σπίτι εἶνε τὸ μοῦτρο τῆς νοικοκυρᾶς, ὅταν τῆς καθυστερῶ τὸ νοῖκι. Καλὴ νύκτα.

"Ελειψα ὀλίγας ἡμέρας ἀπὸ τὰς 'Αθήνας "Οταν δ' ἐπέστρεψα μοῦ εἶπε ἡ νοικοκυρά, ὅτι καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα ὁ Κωστῆς ἔκοιματο ἔξω καὶ μόνον τὴν ἡμέραν ἤρχετο εἰς τὸ σπίτι του.

— Κάτι: ἔχει αὐτὸ τὸ παιδί, προσέθηκεν. 'Αδυνάτισε, ἔχλωμιαν. Δὲν τοῦ μιλᾶς;

Κ'έγω ἔβλεπα ὅτι ἡ κατάστασίς του δὲν ἦτο ὅμαλή. 'Αλλ' ὀσάκις ἐπεχείρησα νὰ τὸν ἐρωτήσω, εἶδα ὅ, τι ἡνωχλεῖτο καὶ δὲν ἐγνώριζα τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον ὅ, τι αὐθορμήτως μοῦ ὡμολόγησε, τὴν ἡμικρανίαν του. 'Αλλὰ μόνος του μοῦ ἔξήγησε τὰς ἀπουσίας του.

— "Οσαὶς ἡμέραις ἔλειπες, ἔμενα τὴν νύκτα 'ς τὸ ξενοδοχεῖο. Καὶ μὲ κίνησιν ἀνίας μεγάλης προσέθηκε: Δὲν εἶνε σπίτι αὐτό. 'Αν δὲν ἥσουν σύ, θάλλαζα κατοικίαν.

— Μὰ δὲν βλέπω τί ἔχει τὸ σπίτι;

— 'Εγὼ τώπηρα ἀπὸ ἀντιπάθεια. Μοῦ φαίνεται πολὺ σιωπηλόν, σὰν τάφος. Θὰ προτιμοῦσα μιὰ αὐλὴ μὲ πλύστραις καὶ παιδιά.

— 'Αφοῦ ἀγαπᾶς τὴν συντροφιὰ τόσον, γιατὶ δὲν παντρεύεσαι;

— "Οπως ἔγεινε ὁ κόσμος, μοῦ εἶπε μὲ πικρὸν μειδίαμα, ὁ γάμος δὲν εἶνε γιὰ τοὺς πτωχοὺς ἀνθρώπους. 'Εγεινε κι' αὐτὸς προνόμιον τῶν ὀλίγων... 'Αλλ' ἀς τ' ἀφήσωμεν αὐτά. Δὲν πιστεύω νὰ εἶται ἐρωτευμένος μ' αὐτὸ τὸ σπίτι...

— Βέβαια, οὕτε μὲ τὴν νοικοκυράν

— Λοιπὸν πῶς σοῦ φαίνεται ἡ ἴδεα νὰ βροῦμεν ἄλλο σπίτι κεντρικώτερον καὶ νὰ τὸ πιάσωμεν μαζῆ;

— Δὲν ἔχω καμμίαν ἀντίρρησιν.

*

"Οταν μετά τινας ἡμέρας τοῦ ^{* * *} ἀνήγγειλα ὅτι εύρηκα τὸ ζητούμενον οἰκημα, δὲν ἔδειξεν οίον ἐπερίμενα ἐνθουσιασμόν. Καλά, εἶπε

καὶ μὲν ἡτένισε μὲν βλέμμα παράξενον, εἰς τὸ ὅποῖον μοῦ ἐφάνη ὡς νὰ διέκοινα δυσπιστίαν.

— Μὰ ἐπὶ τέλους τί ἔχεις; δὲν μοῦ λέσ; εἶσαι ἄρρωστος; τοῦ εἴπα ἴδων ὅτι ἦτο ὡχρότερος τοῦ συνήθους καὶ ὅτι ὅλα του ἔξε- φραζον ἀτονίαν καὶ ἄλγος.

— Νομίζεις; ἀπήντησε μὲ τρόπον σχεδὸν εἰρωνικόν. 'Απ' ἐναν- τίκα σήμερον εἶμαι πολὺ καλά. Πάντοτε εἶμαι καλά. Δὲν εἶχα ποτὲ τίποτε.

Καὶ ἐπρόφερε τὰς τρεῖς φράσεις γοργῶς καὶ ἐν ἔξαψει, ἥτις ἐπορ- φύρωσε τὰς παρειάς του.

— Τίποτε, κύριε, ἀπολύτως τίποτε, κύριε, χιλιάκις ἀπολύτως τίποτε, σενιέρ!

"Ἐπειτα δὲ ἐγέλασε θορυβωδῶς ἐπαναλαμβάνων τὴν τελευταίαν λέξιν εἰς παντοίους τόνους. Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθε καὶ μὲ ἀφῆκε κατάπληκτον.

'Εκάθητο μόνος εἰς μίαν γωνίαν τοῦ καφενείου. Παρετήρησα δὲ ὅτι εἶχε γράψει πλέον ἢ εἰκοσάκις ἐπὶ τῆς μαρμαρίνης τραπέζης τὴν φράσιν: "Ο λο! μὲ ἀ ποφεύ γουν." Ήρχισα πλέον ν' ἀνη- συγῶ σοθαρῶς διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ παροίκου μου καὶ—σᾶς δημολογῶ—νὰ τὸν φοβοῦμαι ὀλίγον.

Τὴν νύκτα ἔκεινην δὲν ἔτυχε νὰ συναντηθῶμεν καὶ δὲν ἀνέβη- μεν διοῦ εἰς τὸ σπίτι. "Οταν δὲ κατὰ τὴν 2 μετὰ τὰ μεσάνυκτα ἐπῆγα, εἶδα φῶς 'ς τὰ παράθυρά του." Αμα εἰσῆλθον εἰς τὴν αὐλήν. ἢ νοικοκυρὰ καὶ ὁ ἀνδρας της ἔξηλθον καὶ μ' ἐσταυμάτησαν μὲ τρόπον μαστηριώδῃ.

— Τί τρέχει; δὲν ἔκοιμηθήκατε ἀκόμη; τοὺς ἥρωτησα.

— Πῶς νὰ κοιμηθοῦμε!... Εἶχαμε πλαγιάσει, ἀλλὰ μᾶς ἐσή- κωσε μὲ τρομάρα μεγάλη ὁ Κώστας, μοῦ εἶπε σιγὰ σιγὰ ἢ νοι- κοκυρά. Δὲν σᾶς τῷλεγα ἐγώ; Αὐτὸ τὸ παιδί δὲν εἶνε καλά, κριμα 'ς τὸ νέο!

— Μὰ τὶ τοῦ συνέβη; Πότε ἥλθε;

— Θάνε μισή ὥρα. Καὶ μόλις ἐμπῆκε στὴν κάμερά του, ἔμ- πηξε κάτι φωναίς, κάτι φωναίς, ποῦ σηκώθηκε τὸ πετσί μου. 'Ενομίσαμε πῶς βρῆκε κανένα λωποδύτη 'ς τὸ δωμάτιό του. "Ετρεξε ὁ Περικλῆς (ὁ σύζυγός της) μισόγυμνος ὅπως ἦτο, ἀλλὰ τὸν εύρηκε μόνον.

— Ήτονε σὰν φρενιασμένος, εἶπεν ὁ Περικλῆς, συνεχίζων τὴν ἀφήγησιν. Νά! τὰ μάτια του! «Τί ἔχεις; κύρι Κωστή; τὸν ἔρωτῶ.—"Εφυγε; μ' ἔρωτῷ αὐτὸς καὶ τρέμει σὰν ψάρι. — Ποιός;

— Ή γυναῖκα... ἔκεινη ἢ γυναῖκα. Τὸν ρωτῶ, ἀλλὰ δὲν μοῦ λέγει τίποτε ἄλλο, καὶ στέκεται σὰν ἀφηρημένος καὶ ἀφοκράζεται.

Σὲ λιγάκι μοῦ λέγει: «Εἶδα μιὰ γυναικα φρικτή, φρικτή, φρικτή ! ... Ἡλθε ἔως ἐδῶ κ' ἐπρόσθιλε 'ς τὴν πόρτα... Ἐκινδύνευσα νὰ τρελαθῶ». Καὶ δὲν ἡθέλησε νὰ μοῦ 'πῃ τίποτε ἄλλο. Μὲ ἥρωτα μόνον : «'Εφυγε ; Εἰσαι βέβαιος ;» — «Μὰ δὲν εἶδα τίποτε, κὐρ Κωστῆ. — 'Εγὼ δικαίως εἶδα... Φρίκη ! φρίκη ! Πῶς δὲν ἐτρελάθηκα !» 'Εστηκώθηκα νὰ πάρω τὸ φῶς νὰ κυτάξω 'ς τὸ χαριάτι, ἀλλὰ μ' ἐκράτησε: «'Οχι, μεῖνε, μήν πᾶς πουθενά, μοῦ εἶπε μὲ τρόπον παρακλητικόν, σχεδὸν μὲ κλάμματα. Φοβοῦμαι. Θὰ ξανάρθη. Βάλε μόνο τὸ σύρτη 'ς τὴν πόρτα » Κείνη τὴν στιγμὴ παρουσιάσθη 'ς τὴν πόρτα ἡ γυναικα μου. Τὴν βλέπει καὶ ἀνατινάσσεται. «Νὰ φύγῃ ! δὲν θέλω, δὲν μπορῶ νὰ βλέπω γυναικα ! μοῦ λέγει. Δὲν θέλω !»

— 'Ακοῦς, χριστιανέ μου ; εἶπεν ἡ κυρία ρίγουσα ύπὸ τὸ ἐπανωφόριον μὲ τὸ ὅποιον ἦτο προχείρως τυλιγμένη καὶ πλησάζουσα περισσότερον εἰς τὸν σύζυγόν της. Θέλει νὰ 'πῃ πῶς εἶδε φάντασμα... Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε νὰ 'βγῆ καὶ τοῦ σπιτιοῦ μας τῶνομα πῶς εἶνε στοιχειωμένο !... 'Εμένα θὰ μὲ κάμη καὶ δὲν θὰ μπορῶ τὴν νύκτα νὰ μείνω μόνη, νάβγω 'ς τὴν αὐλή... Μὰ τί ἔχει τέλος πάντων αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ; 'Εμένα μοῦ φαίνεται πῶς τοῦ σάλεψε τὸ μυαλὸ τοῦ κακόμοιρου.

— Αὐτὴν τὴν ίδεαν ἔχω κ' ἐγώ, ἐπειθείσιώσεν ὁ σύζυγος. Τώρα μὲ περιμένει. Μὲ δυσκολία μεγάλη τὸν ἔπεισα νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ καταΐω νὰ 'ντυθῶ. Δὲν πᾶς ἐλόγου σου νὰ 'δης τί γίνεται ; 'Εγώ, βλέπεις, δὲν μπορῶ ν' ἀφήσω καὶ τὴ γυναικα μου μονάχη, γιατὶ φοβᾶται.

'Ανέβηκα εἰς τὸ δεύτερον πάτωμα καὶ ἐκτύπησα εἰς τὴν θύραν τοῦ Κωστῆ, ὅστις, μὲ φωνὴν δειλήν καὶ ύποτρέμουσαν ἥρωτησεν ποῖος ἐκτύπω. Ἡλθε καὶ ἤνοιξεν. Ἡτο ὠχρότατος, μὲ τὰ μαλιὰ ἐν ἀταξίᾳ. Καὶ ἀμα μὲ εἶδεν, ἥρχισε νὰ κλαίη. ἐν μέσῳ δὲ λυγμῶν μοῦ διηγήθη τὰ ἔξης :

"Οταν εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλήν, διέκρινε μίαν γυναικα λευκοφόρον· ἐνόμισε δὲ ὅτι ἦτο ἡ νοικοκυρά, ἀλλ' ἥπόρησεν ὅταν εἶδεν ὅτι ἔλουε τὴν κεφαλήν της. Μετὰ μίαν στιγμὴν ἡ γυναικα ἐκείνη ἀνεστηκώθη καὶ τὸ ἀσθενὲς φῶς μικροῦ παραθύρου τὴν ἐφώτισεν. Ἡτο τεραστία τὸ ἀνάστημα. Οταν δὲ ἔστρεψε πρὸς αὐτὸν τὸ πρόσωπόν της, τὸ ὅποιον εἶχε φρικτὸν μειδίαμα, παρ' ὀλίγον νάποθανη ἐκ τοῦ τρόμου, νὰ μείνῃ ἔκει. 'Αλλ' ἦτο εἰς τὴν βάστιν τῆς σκάλας καὶ συγκεντρώτας ὅλας του τὰς δυνάμεις, ἔτρεξεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ πρὸς τὰ ὅπιστα.

Μὲ τὴν σπουδὴν καὶ τὸν τρόμον του δὲν ἐκλείδωσε τὴν θύραν τοῦ δωματίου, ἀλλ' ἔτρεξε καὶ ἤναψε τὸ φῶς. "Οταν δ' ἔστραφη,

διὰ νὰ κλειδώσῃ, ἡ θύρα ἡμίήνοιξε μὲ ἐλαφρὸν στεναγμὸν καὶ ἡ φρί-
κτὴ γυναικα ἐπρόσβαλε τὴν κεφαλὴν τῆς τότε ἀλλοφρόνησεν ἀπὸ τὴν
τρομάραν του καὶ ἤρχισε νὰ φωνάζῃ μὲ δλην του τὴν δύναμιν καὶ
κτυπᾷ εἰς τὸ πάτωμα μὲ τοὺς πόδας του διὰ νάκούση ὁ Περι-
κλῆς καὶ ἡ γυναικα του. Μέσα δὲ εἰς τὴν ταραχὴν του δὲν ἀντε-
λήψθη πότε ἔφυγε καὶ ἔξηφανίσθη τὸ φάντασμα.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἀφηγήσεώς του, ἀστραπιαῖα ρί-
γήματα διέτρεχον τὸ σῶμα μου. 'Αλλα προσεπάθησα νὰ δείξω
ὅτι δὲν ἔδιδα σπουδαίαν σημασίαν εἰς τὸ πρᾶγμα. Μετ' ὅλιγον
ἐπανῆλθε καὶ ὁ Περικλῆς καὶ ἀμφότεροι ἡγωνίσθημεν νὰ τὸν πεί-
σωμεν ὅτι ἔπαθεν ὄπτικην ἀπάτην καὶ διηγήθημεν διάφορα ἀνά-
λογα γεγονότα. 'Αντι νὰ ταραχθῇ τόσον, ἔπειτε νὰ γελᾷ, ὡς
γελῶμεν μετὰ κακὸν ὅνειρον. 'Ητο καὶ αὐτὸ ὅνειρον, τὸ ὅποιον εἶδε
ξυπνητός. Τοῦ ἐνεθύμισα δὲ ἔκεινα τὰ ὅποια μοῦ ἔλεγε πρὸ ἡμερῶν.

—Δεν ἔφοβεῖσο μήπως 'δῆς κανένα φάντασμα εἰς τὸ χαριάτι;
'Η ἰδέα αὐτὴ τόσην ζωὴν ἔλαβε βαθὺμηδὸν εἰς τὴν φαντασίαν σου,
ώστε ἔπαθες αὐθυποσβολὴν καὶ εἰδες, δ, τι ἐπερίμενες νὰ 'δῆς.

—'Ηθελα νὰ 'ησουν εἰς τὴν θέσιν μου, εἶπε μὲ ἀνέκφραστον με-
λαγχολίαν σείων τὴν κεφαλήν, νὰ δῶ ἂν θὰ ἔκρινες ἔτσι τὰ πράγμα-
τα, ἂν θὰ γελοῦσες. Αὐτὸ ποῦ εἶδα ἔγω . . . 'ητο πραγματικόν!

—Δηλαδὴ γυναικα; Δὲν σέ 'ξερα τόσο μισογύνην, εἴπα προ-
παθήσας νὰ γελάσω.

—'Οχι!, 'ητο φάντασμα, ἀπήντησε καὶ ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ἐν
ἀθυμίᾳ.

—Καὶ δὲν ντρέπεσαι ἐσύ, μορφωμένος ἄνθρωπος, νὰ πιστεύῃς
φαντάσματα;

—Κέγω δὲν τὰ ἐπίστευα, ἀλλ' ἀπόψε εἶμαι τόσον βέβαιος ὅσον
ὅτι ύπάρχω.

'Επὶ πολὺ ἐπροσπαθήσαμεν νὰ τὸν μεταπείσωμεν, νὰ διασκε-
δάσωμεν τοὺς φόβους του ἀλλά, καίτοι δὲν ἀντέλεγε πλέον, ἐφα-
νετο ἐπιμένων εἰς τὴν πεποιθησίν του. Μετ' ὅλιγον ὁ Περικλῆς
ἔφυγεν, ἔγω δὲ ὡμίλησα περὶ τῆς νέας μας κατοικίας. 'Επὶ τέλους
καὶ φάντασμα ἀν 'ητο, δὲν θὰ μᾶς παρηκολούθει εἰς τὸ νέο σπίτι,
τὸ ὅποιον 'ητο εἰς κεντρικὴν καὶ πολυθόρυβον συνοικίαν. Θὰ μετα-
χομισθῶμεν μάλιστα ἀπὸ κύριον.

—Εέρεις πῶς εἶμαι; μοῦ εἶπεν ἔξαφνα. Κατάκοπος, μελισμένος.

—Όλα μου τὰ μέλη πονοῦν.

—Εἶνε ἀπὸ τὴν μεγάλην ἔντασιν τῶν νεύρων Γιαυτὸ νὰ πέσῃς
νάναπαυθῆς.

—Δὲν κάθεσαι λίγο ἀκόμη; μοῦ εἶπεν ίκετευτικῶς ὅταν μὲ εἰ-
δεν ἐγειρόμενον.

—Εἶνε τρεῖς ἡ ὥρα . . . "Ἐπειτα πρέπει ν' ἀναπαυθῆς. . . Μὴ μοῦ 'πῆγς ὅτι φοβᾶσαι ἀκόμα, γιατί . . . θὰ γελάσω. 'Ἐπὶ τέλους εἴτε ἐδῶ εἰμαι, εἴτε σ' τὴν κάμαρά μου, τὸ ἴδιο είναι: ἔνας τοιχός μᾶς χωρίζει. Καλὴ νύκτα!

Καὶ μουρμουρίζων ἔνα τραγοῦδι εὔθυμον, ἐξηλθα, ἐνῷ ἐκεῖνος ἔκλειεν αὐτοστιγμένη κατόπιν μου τὴν θύραν.

Πρὸ δὲ λεπτῶν εἶχα κατακλιθῆ, ὅτε τὸν ἀκούων ἔξαφνα νὰ κραυγάζῃ φοβερά:

—Γιώργη! Γιώργη! . . . ἤρθε!

'Ἐπεταχθῆκα ἀπὸ τὴν κλίνην, ἐνῷ δὲ ἔφθανα εἰς τὴν θύραν μου, ἀκούω μίαν πιστολιάν . . . καὶ δευτέραν . . . καὶ τρίτην εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ παροίκου μου, δστις συγχρόνως ἔκραύγαζε:

—Γεώργη! Περικλῆ! Δι' ὄνομα θεοῦ!

—Ἐδῶ εἴμαι! ἔρχομαι, Κώστα! Τί ἔχεις; ἐφώναξα καὶ ἔσπευσα πρὸς τὴν θύραν τοῦ δωματίου του. 'Αλλὰ νέος πυροβολισμὸς ἔβρόντησε καὶ ἡ σφαῖρα διατρυπήσασα τὸ θυρόφυλλον ἔπεσεν εἰς τὸν διάδρομον. Φοβηθεὶς ὡπισθοδρόμησα φωνάζων:

—Μὴ πυροβολῆς, θὰ μὲ σκοτώσῃς! "Ελα, ἄνοιξε!

'Ἐπάνω εἰς αὐτὰ καταφθάνει ὁ Περικλῆς, ἀλλὰ πρὶν προφθάσωμεν ν' ἀνταλλάξωμεν λέξιν, ἀκούομεν νέαν φοβερωτέραν κραυγὴν, θύρισθον ἐπίπλων ἀνατρεπομένων καὶ ἔπειτα δοῦπον βαρὺν εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς οἰκίας.

—Βρέ Κώστα, ἐδῶ εἴμεθα, ἔλα ἄνοιξε, εἶπε καὶ ὁ Περικλῆς.

—"Ελα ἄνοιξε, ἐφώναξα.

'Αλλ' εἰς τὸ δωμάτιον τώρα ἵτο σιγὴ τελεία. Καὶ ἐστρεφόμην πρὸς τὸν Ἀπόστολον διαπορῶν, ὅτε ἡ νοικοκυρὰ ἐφώναξεν ἐκ τῆς αὐλῆς:

—Τρέξετε κάτω. 'Εγκρεμίστηκε ἀπὸ τὸ παράθυρο. "Ω Χριστέ μου! Χριστέ μου! Τί μυστήρια εἰν' αὐτὰ ἀπόψε;

Κατέβημεν ἐν σπουδῇ καὶ εύρομεν ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου τσακισμένον καὶ ἐκπνέοντα τὸν δυστυχῆ νέον.

'Αθηναί, Μάιος τοῦ 1898.

IΩ. Δ. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Εἰς εὔμορφον νοδοκόμον.

Στοὺς πληγωμένους τί ζητᾶς, μπρὲ πονηρὴ γυναῖκα;

Πᾶς νὰ γιατρεύσῃς μία πληγὴ, κι' ἀνοίγεις ἄλλες δέκα.

ΣΑΤΑΝΑΣ